

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори МДТ «Донишгоҳи давлатии
Қӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ»,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

Сафарзода Мунир Ватан

соли 2026

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба диссертатсияи Абдусаломзода Абдуқодир Маҳмадулло дар мавзуи
«Сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирёбии
низомии муносибатҳои байналхалқӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ
номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.4. – Проблемаҳои сиёсии
муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ

Мутобикати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи
ихтисоси илмӣ. Таҳқиқоти диссертатсионии Абдусаломзода Абдуқодир
Маҳмадулло дар мавзуи «Сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар
шароити тағйирёбии низомии муносибатҳои байналхалқӣ» бо шиносномаи
ихтисоси илмӣ 5.6.4. – Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ,
инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ мутобикат дорад. Дар шиносномаи
ихтисоси мазкур сиёсати хориҷии давлат барои таҳқиқ пешбинӣ гардидааст.
Аз ҷумла, дар банди 8-уми шиносномаи ихтисоси диссертатсия чунин
масъалаҳо, ба монанди «фаъолияти хориҷии субъектҳои муносибатҳои
байналмилалӣ дар соҳаи амнияти миллӣ, минтақавӣ ва глобалӣ»,
«субъектҳои муносибатҳои байналмилалӣ», дар банди 11 «фаъолияти
хориҷии давлат», дар банди 12 «ниҳодҳои фаъолияти хориҷии давлат» ва
чанде дигар масъалаҳои марбут ба сиёсати хориҷии давлат барои таҳқиқ
пешниҳод гардидаанд. Аз ин рӯ, мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба
шиносномаи ихтисоси мазкур пурра мутобикат менамояд.

Мубрамии мавзуи таҳқиқ. Низомии муносири муносибатҳои
байналмилалӣ тағйироти куллиро аз сар мегузаронад. Чунин тамоюлот бо
қоҳиш ёфтани ҷаҳони дуқутба, тақвияти полисентризм, афзоиши таъсири
субъектҳои ғайридавлатӣ ва шиддат гирифтани мушкилоти ҷаҳонӣ, аз қабili
тағйирёбии иқлим, низоъҳои гибридӣ, терроризм ва экстремизм, бархӯрди
манфиатҳои геополитикӣ ва ғ. асоснок карда мешавад. Дар чунин шароит,
сиёсати хориҷии давлатҳои алоҳида, бахусус онҳое, ки аз сабаби мавқеи
ҷуғрофӣ ва таҷрибаи таърихӣ худ дар чорроҳаи бархӯрди манфиатҳои
геополитикӣ қарор доранд, барои муайян кардани хусусиятҳои раванҷҳои
сиёсии минтақавӣ ва ҷаҳонӣ аҳамияти хоса пайдо мекунанд. Ҷумҳурии

Тоҷикистон яке аз чунин давлатҳост. Мавқеъгирии кишвар дар сиёсати хориҷӣ, афзалиятҳои стратегӣ ва қадамҳои амалии Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ на танҳо ба масъалаи мавриди таваҷҷуҳи илмӣ, балки ба омили муҳимми суботи Осиёи Марказӣ табдил меёбанд.

Мубрами таҳқиқи мавзӯ аз якчанд омилҳои ба ҳам алоқаманд бармеояд. Пеш аз ҳама, Ҷумҳурии Тоҷикистон мавқеи беназири геополитикӣ дорад. Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Афғонистон, Чин, Қирғизистон ва Ёзбекистон ҳамсарҳад буда, ҳамчун сарҳади ҷанубии Осиёи Марказӣ хизмат мекунад. Тоҷикистон на танҳо дар рушди роҳҳои тиҷоратӣ, балки дар пешгирии танишҳои марбут ба қочоқи маводи муҳаддир, экстремизм ва ҷараёнҳои муҳоҷират саҳми арзанда мегузорад. Пас аз хуруҷи нерӯҳои ИМА аз Афғонистон дар соли 2021 амнияти марзи Тоҷикистону Афғонистон барои тамоми минтақа муҳим гардид. Сиёсати хориҷии Тоҷикистон дар ин самт мувозинати ҳифзи қатъии марзҳо ва тақвият додани ҳамкориҳои дӯшониба бо Русия, Чин ва дигар қудратҳои ҷаҳониро пайгирӣ менамояд.

Ғайр аз ин, аҳамияти таҳқиқот аз зарурати аз нав дида баромадани моделҳои назариявии сиёсати хориҷии кишварҳои пасошуравӣ бармеояд. Мафҳумҳои анъанавии «давлати тозаистиклол», «бетарафӣ», «мувозинат» ё «пайравӣ аз як қудрати бузург» стратегияҳои мураккабе мебошанд, ки дар заминаи онҳо сиёсати хориҷии Тоҷикистонро дар сатҳи зарурӣ шарҳ додан ғайриимкон аст. Зеро сиёсати хориҷии Тоҷикистон бисёрсамта аст. Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти амният бо Федератсияи Русия, дар самти рушди тиҷорат ва инфрасохтор бо Чин, дар самти демократикунӣ бо ИМА ва кишварҳои Иттиҳоди Аврупо ҳамкорӣ менамояд. Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи созмонҳои байналмилалӣ, аз ҷумла дар СММ ва дигар ниҳодҳои бисёрҷониба ба пешбурди манфиатҳои худ таваҷҷуҳи хос зоҳир менамояд. Бинобар ин, омӯзиши хусусият ва нишонаҳои беназири сиёсати хориҷии кишвар ҳам аҳамияти назариявӣ ва ҳам амалӣ дорад.

Ба инобат гирифтани аҳамияти минтақавии сиёсати хориҷии кишвар низ хеле муҳим аст. Дар Осиёи Марказӣ баъди пошхурии Иттиҳоди Шуравӣ раванди ҳамгирӣ ва муколамаи минтақавӣ тақвият ёфта истодааст. Чунин тамоюлотро, пеш аз ҳама, дар шакли мулоқотҳои машваратии сарони давлатҳо мушоҳида намудан мумкин аст. Дар баробари ин, кишварҳои минтақа бо мушкилоти нав низ рӯ ба рӯ мешаванд. Дар сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамаи масъалаҳои номбаргардида ба инобат гирифта шудаанд ва дар оянда низ он бояд такмил дода шавад. Омӯзиши ин паҳлуи масъала имкон медиҳад, ки рушди минбаъдаи сиёсати хориҷии Тоҷикистон дар минтақаи Осиёи Марказӣ мавриди таҳлилҳои илмӣ қарор гирад. Таҳқиқоти Абдусаломзода А.М. ба омӯзиш ва пажӯҳиши ҳамин масъалаҳо

бахшида шуда, дар он хусусиятҳои бевоситаи сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирпазирии низоми муносибатҳои байналмилалӣ муайян гардидаанд.

Дарачаи асоснокии гузоришҳои илмӣ, хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудаанд. Асоснокии хулосаҳо ва натиҷаҳои илмӣ дар рисола пешниҳодшуда аз рӯи таҳлили назариявӣ, пойгоҳи эмпирикӣ, мувофиқати мантиқии далелҳо ва татбиқи дурусти усулҳои тадқиқот муайян карда мешавад. Муаллиф аз концепсияҳои эътирофшудаи илмҳои сиёсии муосир, ба монанди назарияи неореалистӣ, назарияи муносибатҳои байналмилалӣ истифода бурдааст. Интиҳоби ҷаҳорҷӯбаи назариявӣ таҳассусмандона анҷом дода шудааст: ҳар як равиш тавассути таҳлили тавзеҳотии он дар робита бо объекти омӯзиш асоснок карда мешавад. Дар рисола нишон дода мешавад, ки чаро омезиши унсурҳои неореализм ва назарияҳои дигар имкон медиҳад, ки сиёсати хориҷии Тоҷикистон тавсифи мукамал дошта бошад. Дар ҳар як боб пайдарпай вазифаи мушаххаси таҳлилӣ баррасӣ карда мешавад, ки натиҷаҳои марҳилаи қаблӣ заминаи марҳилаи навбатии таҳқиқот гардидаанд.

Дар рисола, муаллиф аз баррасии далелҳои эҳтимолии муқобил ба хулосаҳои худ худдорӣ намекунад; баръакс, вай онҳоро ҳадафмандона баррасӣ мекунад ва нишон медиҳад, ки чаро тафсири пешниҳодшуда ҷолибтар аст. Масалан, ҳангоми муҳокимаи дараҷаи мустақилияти Тоҷикистон дар муносибатҳои худ бо Русия ва дигар давлатҳо, муаллиф фарзияи алтернативии вобастагии комилро баррасӣ мекунад ва далелҳоеро пешниҳод мекунад, ки нопурра будани онро нишон медиҳанд. Ин равиш навгонии таҳқиқотро нишон медиҳад ва эътимоднокии натиҷаҳои онро афзоиш медиҳад.

Навгонии илмӣ таҳқиқ ва саҳеҳии натиҷаҳои гирифташуда. Навгонии илмӣ таҳқиқот дар кӯшиши ҳамаҷонибаи муаллиф барои таҳлили сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирёбии муносибатҳои байналмилалӣ зоҳир мешавад. Ин навгонӣ на танҳо дар тавсифи тағйироти рухдода, балки дар муайян кардани робитаҳои аслии сабабу натиҷа байни тағйироти сохторӣ ҷаҳонӣ ва қарорҳои мушаххаси сиёсати хориҷии Тоҷикистон низ мебошад. Чунин равиши илмӣ имкон медиҳад, ки ҷаҳорҷӯбаи концептуалии аслии барои фаҳмидани стратегияи давлат дар ҷаҳони бисёрқутба пешниҳод карда шавад. Муаллиф нишон медиҳад, ки дар шароити тағйирёбии низоми муносибатҳои байналмилалӣ кадом омилҳои таъсиррасон дар раванди амалишавии сиёсати хориҷӣ пайдо мешаванд. Дар таҳқиқоти муаллиф нишон дода мешавад, ки баъди пошхурии Иттиҳоди Шуравӣ давлатҳои пасошуравӣ, бахусус Ҷумҳурии Тоҷикистон чи

гуна сиёсати хориҷии худро ташаккул додаанд. Дар ин замина хусусиятҳои бевоситаи воридшавии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба низоми нави муносибатҳои байналмилалӣ муайян карда шудааст. Яке аз унсурҳои муҳимми навгонии илмиро муайян намудани самтҳои ояндадор ва дурнамои рушди сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил медиҳад.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия. Аҳамияти илмии натиҷаҳои таҳқиқот дар саҳми назарраси он дар рушди фаҳмишҳои назариявии сиёсати хориҷии давлатҳо дар шароити тағйирёбии низоми байналмилалӣ мебошад. Назарияҳои анъанавии муносибатҳои байналмилалӣ - реализм, либерализм ва конструктивизм - асосан дар заминаи манфиатҳои қудратҳои бузург таҳия шудаанд ва на ҳамеша рафтори субъектҳои навро ба таври кофӣ шарҳ медиҳанд. Дар рисола модели таҳлилии мутобиқшудае пешниҳод мегардад, ки хусусиятҳои хоси давлатҳои пасошуравиро, ки дар ҷорроҳаи манфиатҳои якҷанд марказҳои бузурги қудрат ҷойгиранд, ба назар мегирад. Маводи эмпирикие, ки дар рисола тафсир шудааст, метавонад барои таҳқиқоти муқоисавии минбаъдаи сиёсати хориҷии дигар давлатҳои Осиёи Марказӣ ва фазои пасошуравӣ истифода шавад. Ғайр аз ин, дар таҳқиқоти мазкур манбаъҳо ва ҳуҷҷатҳои нав ба гардиши илмӣ ворид гардидааст ва пойгоҳи воқеии таҳқиқоти илмҳои сиёсиро васеъ мекунад.

Бахше, ки ба таҳлили минтақаи марзии Тоҷикистону Афғонистон ва дипломатияи обӣ бахшида шудааст, арзиши амалии хоса дорад. Бо назардошти вазъи ноустувори Афғонистон ва афзоиши норасоии об дар минтақа, тавсияҳои муаллиф оид ба тақвияти механизмҳои муколамаи бисёрҷониба, таъсиси сохторҳои муштаракӣ назорат ва ҷалби кафилони байналмилалӣ метавонанд дар таҳияи барномаҳои амнияти давлатӣ мустақиман аҳамияти калон дошта бошанд. Ғайр аз ин, натиҷаҳои тадқиқот метавонанд дар таҳияи барномаҳои кӯмаки техникӣ, лоиҳаҳои идоракунии захираҳои об ва ташаббусҳои ҳамкории марзӣ дар Осиёи Марказӣ муфид бошанд. Намояндагҳои дипломатии хориҷӣ дар Тоҷикистон инчунин метавонанд аз натиҷаҳои рисола барои беҳтар кардани афзалиятҳои кишвар ва танзими равишҳои сиёсати хориҷии худ истифода баранд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот асосан ба принсипи санҷиши мутақобилаи маълумот аз манбаъҳои гуногун асос ёфтааст. Дар таҳқиқот се категорияи асосии манбаъҳо истифода мешаванд: ҳуҷҷатҳои расмӣ ва изҳороти мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон (консепсияҳои сиёсати хориҷӣ, суханронӣҳои Президенти кишвар ва вазири корҳои хориҷӣ ва матнҳои созишномаҳои дучониба ва

бисёрҷониба); маводҳои оморӣ ва таҳлилӣ аз созмонҳои байналмилалӣ (СММ, САҲА, СХШ, СААД ва Бонки ҷаҳонӣ); ва таҳқиқоти мустақили академӣ ва нашрияҳои марказҳои таҳлилии Тоҷикистон ва кишварҳои хориҷа. Ин равиш ҳангоми таҳлили мавзӯҳои ҳассос, ба монанди баҳсҳои марзӣ, низоҳои обӣ ё нақши субъектҳои беруна дар таъмин амният махсусан муҳим аст.

Дақиқии натиҷаҳои таҳқиқот бо таҳлили муфассали ҷаҳорҷӯбаи хронологӣ таъмин карда мешавад. Дар қисми асосии таҳқиқот сиёсати хориҷии Тоҷикистон аз соли 2015 то 2025 баррасӣ мешавад. Ин даҳсолаест, ки тағйироти ҷиддӣ, аз ҷумла тақвияти лоиҳаҳои минтақавии Чин (Ташаббуси «Як камарбанд ва роҳ»), тағйирёбии вазъият дар Афғонистон пас аз соли 2021, фишори таҳримҳо ба Русия ва аз нав самтгирии ҷараёнҳои тиҷоратиро дар бар мегирад. Ғайр аз ин, ҳар як таҳлил дар бораи нишондодҳои миқдорӣ (ҳаҷми тиҷорат, саҳми кумаки молиявӣ, шумораи ҳодисаҳои марзӣ) бо истинод ба манбаҳои мушаххас ва дар баъзе мавридҳо сарчашмаҳои мустақил асоснок карда мешавад.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқ. Муаллиф барои коркарди ҷанбаҳои назариявӣ методологияи мавзӯ доираи васеи адабиёти илмиро истифода бурдааст. Саҳми шахсии муаллиф дар таҳқиқот дар истифодаи методҳои илмӣ, таҳлилу баррасии сатҳи омӯзиши мавзӯ, коркарди маълумоти бадастомада, гузаронидани таҳқиқот, ҷамъбасти таҳқиқот, таҳияи хулосаҳои диссертатсия ифода ёфтаанд.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Довталаб вобаста ба мавзуи диссертатсия ҷаҳор мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр намудааст. Инчунин аз рӯи мавзуи диссертатсия дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ду маърузаи илмӣ ҷоп намудааст. Интишороти довталаб ба талаботи бандҳои 34-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Арзёбии мазмунӣ диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсияи мазкур аз номгӯйи ихтисораҳо, муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боб, шаш зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёти истифодашуда ва интишороти довталаб оид ба мавзуи

диссертатсия иборат мебошад. Боби якуми диссертатсия ба таҳқиқи асосҳои назариявӣю методологии сиёсати хориҷии давлат бахшида шудааст. Дар ин боби диссертатсия, ки аз ду зербоб иборат мебошад, дар заминаи омӯзиш ва таҳлили доираи васеи адабиёти илмӣ муаллиф дар навбати аввал таҳаввулоти концепсияҳои илмии марбут ба сиёсати хориҷии давлатро нишон додааст. Дар раванди таҳқиқи ин масъала зарурати ташаккул додани сиёсати хориҷии давлат, тағйирпазирии афзалиятҳои он, таъсири омилҳои гуногун ба сиёсати хориҷии давлат, нақши сиёсати хориҷӣ дар таҳкими мавқеи байналмилалӣ давлат, вазифаҳои муҳимтарини сиёсати хориҷӣ, нақши дипломатия дар рушди сиёсати хориҷӣ ва ғайра таҳлилу баррасӣ намудааст. Масъалаҳои номбаргардида дар доираи мактабҳои гуногуни илмӣ ва парадигмаҳои муносибатҳои байналмилалӣ матраҳ гардидаанд. Яке аз муваффақиятҳои довталаб дар он аст, ки ӯ дар ин қисми таҳқиқот концепсияҳои классикии сиёсати хориҷиро бо концепсияҳои муосир қиёс намудааст. Дар зербоби дуюми боби якум муаллиф кӯшиш намудааст, ки таъсири тағйирпазирии низоми муносибатҳои байналмилалӣ ба сиёсати хориҷии давлатро нишон диҳад. Дар ин замина раванди ба бухрон дучор шудани ҷаҳони дуқутба ва ташаккулёбии ҷаҳони бисёрқутбаро таҳлил намуда, дигаргуниҳои сохтории тартиботи ҷаҳонӣ ва раванди мутобиқшавии сиёсати хориҷиро бо дарназардошти ин омил шарҳу тавзеҳ додааст. Барои асоснок намудани хулосаҳои худ воқеаву ҳодисаҳои таърихӣ ва равандҳои минтақавию ҷаҳонӣю тули се даҳсолаи охирро таҳлил намуда, натиҷагирӣ кардааст.

Дар боби дуюми диссертатсия вазъи геополитикӣ ва мавқеи байналмилалӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон баъди фурупошии Иттиҳоди Шуравӣ таҳлилу таҳқиқ гардидаанд. Дар ин боби диссертатсия дар навбати аввал хусусиятҳои ворид гардидани Ҷумҳурии Тоҷикистон ба низоми нави муносибатҳои байналмилалиро мавриди омӯзиш қарор дода, раванди ташаккулёбии сиёсати хориҷии кишвар ва заминаҳои таҳким ёфтани онро арзёбӣ намудааст. Дар ин қисми таҳқиқот нишон дода мешавад, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон баъди ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ ба кадом созмонҳои минтақавию байналмилалӣ ворид гардид ва дар ин муддат ба кадом дастовардҳои назаррас ноил шуд. Муаллиф нишон додан мехоҳад, ки дар ин раванд кадом монеаҳои дохилӣ ва хориҷӣ боиси таъсиррасонӣ ба сиёсати хориҷии кишвар гардида буданд. Ба имзо расидани Созишномаи истикрори сулҳ ва ризоияти миллӣ, сипас тавсеа ёфтани ҳамкориҳои байналмилалӣю

Тоҷикистон дастовардҳои муҳимтарини сиёсати хориҷии кишвар номида мешаванд. Дар зербоби дуҷуми боби дуҷум муаллиф ба рушди минбаъдаи сиёсати хориҷии Тоҷикистон таваҷҷуҳ намуда, нақши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва ниҳодҳои дигари давлатӣ дар рушди сиёсати хориҷии кишварро асоснок намудааст. Дар ин бахши рисола муаллиф самтҳои муҳимтарини сиёсати хориҷии Тоҷикистонро, ки дар марҳилаи кунунии давлатдорӣ аҳамияти стратегӣ доранд, таҳқиқ намудааст.

Дар боби сеюми диссертатсия дурнамои рушди сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳқиқ гардида, самтҳои афзалиятноки ояндадор дар ҳамкориҳои байналмилалӣ кишвар нишон дода шудаанд. Дар доираи ҳамин масъала муаллиф дар навбати аввал дурнамои рушди сиёсати хориҷии кишварро дар доираи ҳамкориҳои байналмилалӣ кишвар бо созмонҳои минтақавӣ матраҳ намудааст. Ҳамкорӣ бо ҳамаи созмонҳои минтақавиро дар маҷмӯъ дастгирӣ менамояд, аммо Созмони ҳамкориҳои Шанхайро ҳамчун созмони ояндадор меҳисобад. Бо мақсади тақвият додани амният ва субот дар минтақаи Осиёи Марказӣ идома додани ҳамкориҳо бо Созмони Аҳдномаи амнӣ дастаҷамъиро зарур шуморидааст. Дар ин самт дар баробари дигар давлатҳо дастовардҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон низ дар сатҳи зарурӣ муаррифӣ шудаанд. Ба андешаи муаллиф дар шароити муосир вазъи геополитикӣ минтақа ва ҷаҳон бо суръати хеле баланд тағйир ёфта истодааст. Дар чунин шароит сиёсати хориҷии кишвар низ бояд худро ба дигаргуниҳои баамалоянда мутобиқ карда тавонад.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсияи доктлаби дараҷаи илмӣ бо риояи муқаррароти Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводди илмӣ, ки бо қарори Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493 тасдиқ гардидааст, ба расмият дароварда шудааст.

Мутобиқати тахассуси илмӣ доктлаб ба дараҷаи илмӣ. Тахассуси илмӣ доктлаб Абдусаломзода Абдуқодир Маҳмадулло ба ихтисоси илмӣ 5.6.4. – Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ мутобиқат менамояд. Доктлаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар кафедраи сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналмилалӣ Донишгоҳи давлатӣ Бохтар ба номи Носири Хусрав фаъолият намуда истодааст ва аз фанҳои тахассусӣ дарс мегузарад.

Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия. Дар таҳқиқоти мазкур дар баробари муваффақиятҳо, ба андешаи мо, чунин норасоӣҳо низ дида мешаванд:

1. Ҳарчанд дар рисолаи муаллиф таҳлили муқоисавӣ дида шавад ҳам, он дар сатҳи зарурӣ истифода нашудааст. Агар муаллиф марҳилаҳои рушди сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муқоиса менамуд, арзиши илмӣ рисола боз ҳам боло мерафт.

2. Дар рисолаи худ муаллиф раванди ташаккули неруи нарми Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар сатҳи зарурӣ таҳқиқ накардааст.

3. Ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кишварҳои Осиёи Марказӣ камтар таҳлил гардидааст.

Камбудию норасоӣҳои номбаргардида сифати баланди илмӣ диссертатсияро коста намегардонанд. Ба инобат гирифтани онҳо дар таҳқиқоти минбаъдаи довталаб самаранок арзёбӣ мегарданд.

Автореферати диссертатсия тибқи тартиби муқарраргардида барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ таҳия гардида, мазмунӣ асосии қори таҳқиқиро инъикос менамояд ва дар он натиҷаҳои назарраси илмӣ асоснок гардида, шарҳи пурраи худро ёфтаанд.

Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия. Хулоса, диссертатсияи Абдусаломзода Абдуқодир Маҳмадулло дар мавзӯи «Сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити тағйирёбии низоми муносибатҳои байналхалқӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.4. – Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ба талаботи мавҷуда мутобиқ мебошад. Диссертатсия ба талаботи бандҳои 31 ва 33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйири иловаҳо бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ мебошад.

Тақризи муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 76-79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйири иловаҳо бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ гардидааст, таҳия ва пешниҳод шудааст.

Тақриз аз ҷониби номзади илмҳои сиёсӣ, дотсенти кафедраи сиёсатшиносии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ Пирназаров Э.А. омода гардидааст.

Тақриз дар ҷаласаи ғайринавбатии кафедраи сиёсатшиносии МДТ «Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ» аз 01.05.2026, №5 муҳокима ва тасдиқ шудааст.

Дар ҷаласа 12 нафар омӯзгорони кафедраи мазкур иштирок доштанд. Натиҷаи овоздихӣ: «тарафдор» - 12 нафар, «муқобил» - нест, «бетараф» - нест.

Раиси ҷаласа:

мудирӣ кафедраи сиёсатшиносии
ДДК ба номи А. Рӯдакӣ,
номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент

Муродова Г.Р.

Эксперт:

номзади илмҳои сиёсӣ,
дотсенти кафедраи сиёсатшиносии
ДДК ба номи А. Рӯдакӣ

Пирназаров Э.А.

Котиби маҷлис:

номзади илмҳои сиёсӣ,
дотсенти кафедраи сиёсатшиносии
ДДК ба номи А. Рӯдакӣ

Яқубзода Ф.Н.

Имзои Муродова Г.Р., Пирназаров Э.А.,
ва Яқубзода Ф.Н.-ро тасдиқ менамоям:
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДК ба номи А. Рӯдакӣ

Давлатов М.А.

Суроғи муассисаи пешбар:

735360, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Кӯлоб, кӯчаи С. Сафаров 16.
Тел/Fax: +992(833-22) 2-35-06
www.kgu.tj. E-mail: info@kgu.tj